

## Inhoudsopgave

### Inhoud

Inhoudsopgave .....	1
Achtergrond .....	2
Doelstelling .....	2
Circulaire strategieën .....	3
Typologie van bedrijven(terreinen).....	4
Oplossingsrichtingen.....	4
Collectieve inzameling .....	5
Verplichte collectieve inzameling vanuit overheid of parkorganisatie .....	5
Vrijwillige collectieve inzameling vanuit inzamelaars (White-labeling).....	7
Vrijwillige collectieve inzameling vanuit ondernemers .....	9
Zelf opzetten van een inzameldienst .....	10
Invoeren van reinigingsrecht .....	11
Een lokale (circulaire) hub .....	13
Individuele benadering.....	19
Strategische werving (industriële symbiose).....	15
Duurzaamheidszonerings .....	16
Beleed opstellen binnen lokale regelgeving.....	16
Inzake regelgeving (en bevoegd gezag inventariseren).....	16
Ruimte in regelgeving via 'Duurzaamheidszonerings' .....	18
Inzake regelgeving (en bevoegd gezag inventariseren).....	18



## Achtergrond

### Doelstelling

In de transitie naar een circulaire economie spelen bedrijven en bedrijventerreinen een cruciale rol. Veel van onze gebruikte grondstoffen, producten, reststromen en afval gaan “door” bedrijven en over bedrijventerreinen. Waar individuele bedrijven veelal kijken naar individuele, interne processen om tot meer circulariteit te komen, zien we op bedrijventerreinen kansen om collectief tot hoogwaardiger (her)gebruik van grondstoffen te komen. In de praktijk zijn bedrijven echter niet snel bereid om hun autonomie op te geven voor mogelijk betere, collectieve oplossingen. Soms om niet afhankelijk te zijn van anderen, soms omdat een centraal hoofdkantoor collectieve afspraken maakt voor alle vestigingen.

In deze studie verkennen we de mogelijke interventies en potentiële meerwaarde, wanneer collectieve oplossingen worden georganiseerd voor scheiding en inzameling van afval, hergebruik van (schone) reststromen en mogelijke hogere orde circulaire strategieën.

In binnenstedelijk gebied (winkelcentra, horecagebieden, kantoorlocaties) is de druk op ruimte en verduurzaming groter dan op bedrijventerreinen die vaak meer aan de rand van de stad liggen: zero-emissie-zones, vermindering van voertuigbewegingen, een aantrekkelijke buitenruimte (zonder afvalcontainers) en snelle afvoer van (organisch) afval bij kleine winkel- en horecalocaties zijn belangrijke incentives om te komen tot collectieve oplossingen. Vanuit de ondernemers zelf danwel afgedwongen door een lokale overheid. Deze collectieve oplossingsrichtingen, interventies en hun meerwaarde voor binnenstedelijk gebied zijn door VANG-Buitenshuis geïnventariseerd in de [Informatiekaart Inzameling KWD](#). Langs vergelijkbare uitdagingen en oplossingsrichtingen verkennen we in dit onderzoek de mogelijkheden op reguliere bedrijventerreinen.

Wanneer de eerste collectieve rondes in bedrijf zijn, zal het bovendien makkelijker zijn om uit te breiden met nieuwe reststromen of aanvullende activiteiten. Bijvoorbeeld via een lokale, circulaire hub, waar niet alleen reststromen worden gescheiden en/of gebundeld, maar vervolgens bijvoorbeeld ook reparatie van apparaten of direct hergebruik van specifieke materialen kan worden georganiseerd.

### Doelen van het onderzoek:

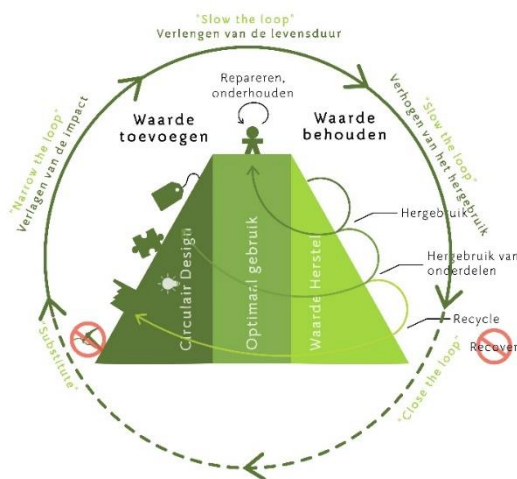
- Minder vervoersbewegingen
- Minder CO<sub>2</sub>-uitstoot
- Betere scheidingspercentages
- Schonere, hoogwaardiger reststromen
- Grotere volumes door bundeling
- Hoogwaardiger hergebruik (door betere kwaliteit en grotere volumes)
- Aangrijpingspunten voor doorontwikkeling hoogwaardiger circulaire strategieën



### Circulaire strategieën

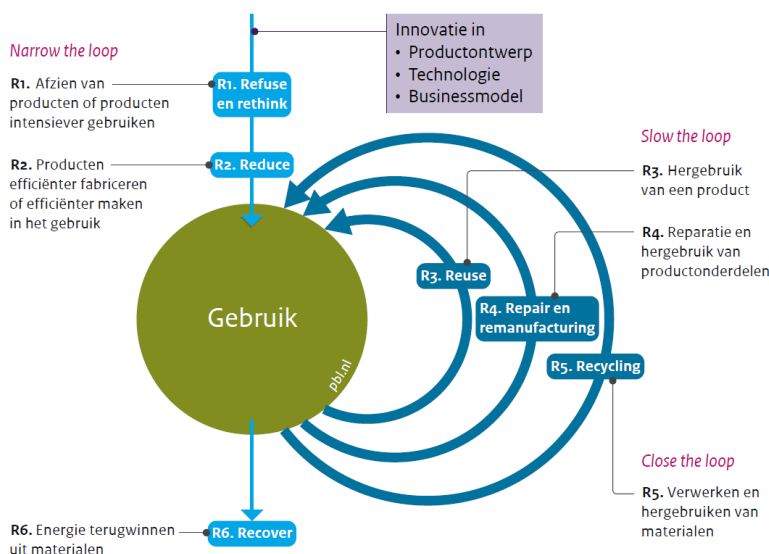
In de circulaire economie wordt vaak de R-ladder gehanteerd om verschillende circulaire strategieën te beschrijven, waarbij hogere orde strategieën Rethink, Redesign en Remanufacture op langere termijn tot méér circulariteit zullen leiden dan lagere orde strategieën Recycle, Repair en Reuse. In de praktijk zullen alle strategieën daarbij nog vele decennia nodig zijn in de transitie naar een werkelijk circulaire economie.

Oplossingen in de hogere orde strategieën zullen echter zeer specifiek zijn voor de primaire processen binnen een individueel bedrijf, terwijl de lagere orde strategieën vaak tot de secundaire processen worden gerekend en veel gelijkvormiger zijn over verschillende bedrijven en bedrijfstakken. Deze lenen zich derhalve eerder en makkelijk voor collectieve oplossingen. Bovendien kunnen de collectieve oplossingen vervolgens een opmaat en vruchtbare grond zijn om (óók) verder te werken aan de hogere orde strategieën.



De eerste focus op collectieve afvalinzameling, scheiding en (her)gebruik van reststromen is daarom niet alleen bedoeld als een efficiency-slag in de afvalverwerking, maar vooral ook een opmaat naar meer en hogere orde circulariteit. Bundeling van (gescheiden) reststromen biedt inzicht in grotere, continue volumestromen, mogelijkheden tot kwalitatief hoogwaardiger scheiding en inzicht in de kwaliteit van specifieke stromen om tot hoogwaardiger hergebruik te komen.

Waar nu op een gemiddeld bedrijventerrein zo'n 15 verschillende inzamelaars véél kleine volumestromen van matig gescheiden afval transporteren, streven we naar één goed gescheiden volumestroom van hoogwaardig gescheiden restmateriaal (en producten), die leidt tot mogelijkheden van hoogwaardiger hergebruik en inzicht in mogelijkheden tot hoogwaardiger circulaire strategieën.



## Typologie van bedrijven(terreinen)

Ieder bedrijf is anders, ieder bedrijventerrein is anders. In een typologie van bedrijventerreinen zoeken we naar de overeenkomsten en karakteristieken, die inzicht geven in de haalbaarheid van verschillende oplossingsrichtingen. In lijn met andere onderzoeken, maken we daarbij onderscheid in de volgende bedrijfsgroepen:

- Groot-industrieel en zeehavens (vooral nog buiten beschouwing in dit onderzoek)
- Klein-MKB
- Groot-MKB maakbedrijven
- Groot-MKB handelsbedrijven, kantoren en dienstverlening
- Retail-, Meubelboulevards en bouwmarkten
- Distributiecentra

Daarnaast zijn specifieke kenmerken van het terrein van belang, mits beschikbaar:

- Specifiek grondstoffengebruik en reststromen, naar soort en volume
- Organisatiegraad
- Eigenaarschap (hoofdkantoor, familiebedrijf vs. neven-vestiging van een grote keten)
- Eigenaarschap pand (huur vastgoedbedrijf of eigendom ondernemer)
- Eigendom van de grond (huur, erfpacht of eigendom individuele ondernemers)
- Bestaand, volledig bezet terrein versus nieuw te ontwikkelen

Hoewel de meeste bedrijventerreinen in Nederland gemengde terreinen zijn, geeft een nadere analyse naar bovenstaande kenmerken de eerste, belangrijke handvatten om de haalbaarheid van de oplossingsrichtingen beter te kunnen duiden.

## Oplossingsrichtingen

In lijn met de informatiekaart binnenstedelijk gebied, verkennen we in dit onderzoek vergelijkbare oplossingsrichtingen. In de praktijk, op een gemengd bedrijventerrein, zal vaak een combinatie van oplossingen tot de beste resultaten leiden:

- Verplichte collectieve inzameling vanuit overheid of parkorganisatie
- Vrijwillige collectieve inzameling vanuit ondernemers
- Vrijwillige collectieve inzameling vanuit inzamelaars
- Zelf opzetten van een inzameldienst
- Bundeling in een lokale (circulaire) hub
- Ruimte in regelgeving via 'Duurzaamheidszonerings'
- Individuele benadering van bedrijven (door scans e/o adviseurs)
- Strategische werving van specifieke bedrijven bij vrijkomende kavels (industriële symbiose)



## Collectieve inzameling

Bron: Informatiekaart Inzameling KWD

### Verplichte collectieve inzameling vanuit overheid of parkorganisatie

Verplichte collectiviteit is mogelijk wanneer dit vanaf de ontwikkeling en eerste uitgifte van een bedrijventerrein (greenfield) aan de ondernemers wordt opgelegd. De bedrijven conformeren zich dan vanaf de vestiging aan bepaalde collectieve diensten die op het hele terrein, voor iedereen, worden aangeboden. In de praktijk zien we vaak dat overheden terughoudend zijn met een dergelijke 'inbreuk' op vrije marktwerking en dat vanuit de bedrijfsmatige parkorganisatie (ontwikkelaar, coöperatie of BIZ) de collectieve dienstverlening wordt aanbesteed.

Op bestaande bedrijventerreinen (brownfield), waar gevestigde ondernemers of vestigingen al langer operationeel zijn met bestaande contracten bij verschillende inzamelaars, is de praktijk weerbarstiger. Initiatieven hiertoe stranden vaak op snelle prijsverlagingen en contractverlengingen van de inzamelaars bij hun lopende, individuele klanten. Vanuit de inzamelaars zien we dan ook weinig initiatieven tot een collectieve propositie voor bedrijventerreinen en beperkt de huidige praktijk zich vooralsnog tot vrijwillige pilots en projecten, vaak op deelstromen.

In binnenstedelijke gebieden (winkelcentra, horecagebieden, kantoorlocaties) zien we steviger incentives vanuit zero-emissie-zones, vermindering van voertuigbewegingen, een aantrekkelijke buitenruimte (zonder afvalcontainers) en snelle afvoer van (organisch) afval bij kleine winkel- en horecalocaties om te komen tot collectieve oplossingen. Hier zien we al wél vaker dat (vormen van) collectieve inzameling wordt aangemoedigd door een lokale overheid. Deze collectieve oplossingsrichtingen, interventies en hun meerwaarde voor binnenstedelijk gebied zijn door VANG-Buitenshuis geïnventariseerd in de [Informatiekaart Inzameling KWD](#). Wanneer dergelijke incentives in de toekomst ook op de reguliere bedrijventerreinen politiek of zakelijk méér prioriteit krijgen, zal ook hier een meer verplichtende collectiviteit kansrijk zijn.

### Rol gemeente, parkorganisatie:

Dwingend

### Beschrijving:

Het inzamelen van (bepaald type) bedrijfsafval bij alle (of zoveel mogelijk) bedrijven, door één inzamelaar of regisseur. Deze heeft dan ook rechtstreeks contract met de klant óf met het collectief.

### Financiële middelen:

- Capaciteit: In principe kan dit scenario zonder rol voor de gemeente ook plaatsvinden echter vanuit de stimulerende rol is er vaak een budget voor projectmanagement nodig in uren vanuit de gemeente of extern in te huren.
- Out of pocket: Door middel van subsidies kan de kans van slagen en snelheid positief beïnvloed worden.

### Randvoorwaarden/kansen:



- Bedrijfs grootte of branche: Verplichting biedt kansen om ook de bedrijven mee te krijgen die zich anders afzijdig houden: keten-vestigingen met centrale contracten, 'free-riders' of grotere bedrijven die het liever zelf/alleen doen worden verplicht partner in de grotere, collectieve kans;

### Typologie:

De meest directe meerwaarde van collectieve inzameling komt voort uit de bundeling van kleine reststromen met minder (en/of minder grote) voertuigbewegingen. Bij (grotere) bedrijven, waar grote (gescheiden) reststromen met volle voertuigen worden afgevoerd, vervalt uiteraard dit 'bundeling'-voordeel en is een individuele (maatwerk) analyse van de specifieke reststroom en processen meer op zijn plaats. De continuïteit en volume van deze stromen bieden immers op zichzelf al een grotere kans op herbestemming en/of hoogwaardiger hergebruik.

Bij terreinen met grotere bedrijven en/of grotere reststromen is daarom extra aandacht nodig voor welke (kleinere) reststromen de bundeling voldoende toegevoegde waarde biedt, vóórdat de (maatwerk) analyse op hoogwaardiger herbestemming/hergebruik opportuun wordt.



### Vrijwillige collectieve inzameling vanuit inzamelaars (White-labeling)

In verschillende situaties kiezen inzamelaars ervoor om samen te werken in een 'white label'-constructie. De inzamelaar die een contract heeft om het (gescheiden) afval van een bedrijf in te zamelen kan ervoor kiezen om een concullega in zijn plaats de inzameling te laten doen en de kosten/opbrengsten onderling te verrekenen, terwijl het contract met het bedrijf in stand blijft. Bijvoorbeeld in een buitengebied waar de inzamelaar slechts één klant heeft, terwijl de andere inzamelaar met veel meer klanten daar veel efficiënter kan inzamelen. Ook in binnenstedelijke zero-emission-zones zien we voorbeelden van white-labelling zodat bijvoorbeeld niet elke inzamelaar hoeft te investeren in een elektrische truck of wanneer dit door een lokale overheid wordt gestimuleerd om voertuigbewegingen te verminderen.

In Nederland zijn er twee collectieven van inzamelaars, die hierin op sommige plaatsen (binnen hun collectief) samenwerken. Beide collectieven richten zich vooralsnog op zero-emissie-zones:

- **Green Collective:** Renewi en PreZero
- **Open Waste:** 12 inzamelaars (Bnext.nl, BR Containers, Collin Recycling, GP Groot, Omega Containers, Remondis, Rouwmaat Groep, Van Gerrevink B.V., Van Happen Containers, Van Kaathoven, Van Werven, Venus Containers)

In de praktijk zien we deze collectieven echter niet actief op de reguliere bedrijventerreinen buiten de zero-emissie-zones.

#### Rol gemeente, parkorganisatie:

Stimulerend

#### Beschrijving:

Het inzamelen van (bepaald type) bedrijfsafval bij klanten van de diverse inzamelaars, waarbij de individuele inzamelaars daarvoor gezamenlijk gebruik maken van hetzelfde materieel, zoals wagens of ondergrondse containers (met pasjessysteem). Het contract met de klant blijft behouden door de huidige inzamelaar. De verwerking vindt vervolgens op basis van een verdeelsleutel plaats bij de eigen verwerker van iedere inzamelaar.

#### Financiële middelen:

- Capaciteit: In principe kan dit scenario zonder rol voor de gemeente ook plaatsvinden echter vanuit de stimulerende rol is er vaak een budget voor projectmanagement nodig in uren vanuit de gemeente of extern in te huren.
- Out of pocket: Door middel van subsidies kan de kans van slagen en snelheid positief beïnvloed worden.

#### Randvoorwaarden:

- Gebaseerd op vrijwilligheid en bereidheid van de inzamelaars in het gebied.
- Sorteert vooral effect als het voor nagenoeg alle grote afvalstromen gezamenlijk wordt ingezameld en zich niet beperkt tot alleen restafval.



- Bedrijfsgrootte of branche: inzamelaars zullen zeker de 'grote' klanten niet snel inbrengen in een collectief

### Typologie:

De meest directe meerwaarde van collectieve inzameling komt voort uit de bundeling van kleine reststromen met minder (en/of minder grote) voertuigbewegingen. Bij (grotere) bedrijven, waar grote (gescheiden) reststromen met volle voertuigen worden afgevoerd, vervalt uiteraard dit 'bundeling'-voordeel en is een individuele (maatwerk) analyse van de specifieke reststroom en processen meer op zijn plaats. De continuïteit en volume van deze stromen bieden immers op zichzelf een grotere kans op herbestemming en/of hoogwaardiger hergebruik. Dit geldt bijvoorbeeld ook bij bedrijven of terreinen met veel verpakkingsafval, zoals woonwinkels of her-distributiecentra (ompakken).

Bij terreinen met grotere bedrijven en/of grotere reststromen is daarom extra aandacht nodig voor welke (kleinere) reststromen de bundeling voldoende toegevoegde waarde biedt, vóórdat de (maatwerk) analyse op hoogwaardiger herbestemming/hergebruik opportuun wordt.





## Vrijwillige collectieve inzameling vanuit ondernemers

Bron: Informatiekaart Inzameling KWD

### Beschrijving:

De Gemeente of Parkorganisatie speelt een aanjagende en stimulerende rol bij het collectief afsluiten van een contract namens ondernemers, een ondernemersvereniging of beheerders van bedrijventerreinen met één commerciële afvalinzamelaar voor al het bedrijfsafval.

### Financiële middelen:

- Capaciteit: Voor projectmanagement is een budget nodig in uren vanuit de gemeente of extern in te huren.
- Out of pocket: Door middel van subsidies kan de kans van slagen en snelheid positief beïnvloed worden.

### Randvoorwaarden:

- Moet op basis van vrijwilligheid van ondernemers, ondernemerscollectief of een overkoepelende beheerder/eigenaar in het gebied. De bereidheid van ondernemers is dan ook een randvoorwaarde om dit collectief te laten slagen.
- Er moet een gezamenlijk doel (bijvoorbeeld leefbaarheid/ schone straat) gevonden worden.
- Om het collectief te laten slagen is een onafhankelijke regisseur/ aanjager noodzakelijk om de continuïteit te borgen. De gemeente zou hierin een centrale rol kunnen spelen, maar ook vanuit het collectief kan een 'regisseur' aangewezen worden, al dan niet op kosten van de gemeente of de afvalinzamelaar.
- De huidige contracten met inzamelaars moeten binnen aanzienlijke tijd opzegbaar zijn.

### Kansen:

Het ondernemerscollectief kan ook worden aangesloten op een lokale hub. Dit heeft een positieve invloed op het aantal vervoersbewegingen. Ook zou men kunnen kiezen voor fijnmazige inzameling van een bepaald type grondstof. Dit motiveert bedrijven om hun afval beter te scheiden. Ook biedt deze oplossingsrichting kansen voor werkplekken in het sociale domein.

### Aandachtspunten:

- Wanneer er veel ketenbedrijven in het gebied aanwezig zijn is het lastiger om dit collectief te realiseren. Deze organisaties hebben veelal te maken met overkoepelende contracten vanuit het moederconcern.
- Om het collectief bij elkaar te houden, is het creëren van een kostenbesparing voor veel ondernemers een belangrijk element. In de mantelovereenkomst kunnen staffelkortingen een incentive veroorzaken.
- Betrokkenheid van de grotere bedrijven op het terrein is zowel kans als uitdaging: grotere volumes bieden grotere kansen op efficiencyvoordeel, waarmee de kleinere bedrijven (relatief) meer van profiteren dan de grotere.



## Zelf opzetten van een inzameldienst

Bron: Informatiekaart Inzameling KWD

### Rol gemeente, parkorganisatie:

Uitvoerend

### Beschrijving:

Een gemeente kan er ook voor kiezen om te gaan acteren als 'commerciële' afvalinzamelaar en individuele afvalcontracten sluiten met diverse ondernemers. Het resultaat is meer grip op inzameling van bedrijfsafval door zelf als inzamelaar te fungeren.

### Financiële middelen:

- Capaciteit: . Er zal vanuit de gemeente feitelijk een onderneming opgezet moeten worden, dat vergt relatief veel FTE zowel in de voorbereiding als in de implementatie en de operatie.
- Out of pocket: Te denken valt aan inzamelmiddelen, personeel, materiaal, het ontwikkelen van een nieuwe dienst organisatie.

### Randvoorwaarden:

- Er moet een sterke visie op de doelen zijn om te voorkomen dat er simpelweg een inzamelaar in de gemeente wordt toegevoegd. Deze oplossingsrichting is alleen relevant als er in de markt geen oplossing wordt aangeboden voor de betreffende problematiek.
- Businesscase moet worden doorgerekend op basis van afvalhoeveelheden die vrijkomen in het gebied en huidige vraag en aanbod van de afvalmarkt.
- Indien de gemeente zichzelf begeeft op de markt voor de inzameling van bedrijfsafval, dan betreft dit een zogenaamde economische activiteit en zijn de vier gedragsregels uit de Wet Markt en Overheid van toepassing.
- De Gemeente dient marktconforme tarieven te hanteren, winstbelasting (VPB) te betalen en geen gebruik te maken van de inzamelmethode voor het huisvuil.

### Kansen :

- het creëren van mogelijkheden van aanvullende werkgelegenheid voor mensen uit het sociaal domein
- Door het goede voorbeeld te geven bij de afvalinzameling door met emissievrije wagens het afval in te zamelen en op duurzame wijze te werken, kan het andere inzamelaars inspireren.

### Aandachtspunten:

- Een extra commerciële inzameldienst zal hoogstwaarschijnlijk tot extra vervoersbewegingen leiden.
- Het moet duidelijk zijn wat de toegevoegde waarde voor ondernemers is om een commercieel contract af te sluiten met de gemeente. Toegevoegde waarde kunnen zijn tarief, milieu impact of sociale rol.



## Invoeren van reinigingsrecht

Bron: Informatiekaart Inzameling KWD

### Rol gemeente:

Uitvoerend

### Beschrijving:

Het invoeren van het reinigingsrecht houdt concreet in dat ondernemers gebruik mogen maken van de huishoudelijke inzamelstructuur en hiervoor een vergoeding betalen aan de gemeente; het reinigingsrecht. Het reinigingsrecht kan in beginsel worden ingevoerd vanuit een algemeen belang, namelijk o.a. de leefbaarheid en toegankelijkheid van de binnenstad. Het is vooral interessant voor de KWD-sector, omdat dat bedrijfsafval vergelijkbaar is met het huishoudelijk afval. Daarnaast kan de grens van de hoeveelheid afval dat via reinigingsrecht mag worden aangeboden, zodanig gekozen worden dat het reinigingsrecht aantrekkelijk wordt gemaakt voor zowel de kleine ondernemers als de middengroep.

### Financiële middelen:

De tarieven van het reinigingsrecht dienen kostendekkend te zijn, doordat de gemeente met deze dienstverlening deelneemt aan het economische verkeer. Voor het *invoeren* van het reinigingsrecht dient wel rekening te worden gehouden met onder andere de volgende kostenposten:

- Capaciteit: Er zal vanuit de gemeente onder andere een projectmanager en een jurist betrokken moeten worden.
- Out of pocket: Te denken valt aan aanschaf heffingssysteem (alleen voor opstartkosten, daarna wordt het systeem gedekt door de inkomsten uit het reinigingsrecht), communicatiemiddelen, eventueel aanschaf pasjes voor diftar voor de deelnemende bedrijven

### Randvoorwaarden:

- Het reinigingsrecht is een retributie systeem. Dit betekent ook dat een gemeente niet in aanraking komt met de wet Markt en Overheid.
- Het juridisch beoordelen van de lokale gemeentelijke afvalstoffenverordening en het daarbij behorende uitvoeringsbesluit. Dit om te bepalen welke regels hierin al zijn opgenomen over de inzameling van bedrijfsafvalstoffen en welke ruimte het nog biedt.
- De Afvalstoffenheffing moet worden aangepast
- Een huishoudelijk inzamelstructuur op/ in de nabijheid van deze bedrijventerreinen waar ze op aan kunnen sluiten

### Kansen:

- Fijnmazige inzameling van huishoudelijk afval kan via reinigingsrecht ook worden uitgebreid naar bedrijfsafval. Door de inzameling van het huishoudelijk afval fijnmazig te doen, kan dat via het reinigingsrecht ook worden uitgebreid naar bedrijfsafval.



- De gemeente kan de grens van de hoeveelheid afval zodanig kiezen dat het reinigingsrecht aantrekkelijk maakt voor zowel de kleine ondernemers als de middengroep. Daarmee vermindert waarschijnlijk het aantal vervoersbewegingen omdat het juist aantrekkelijk wordt voor een middengroep die nu allemaal een eigen commercieel contract hebben.
- Door het aanwijzen van een bepaalde fijnmazige inzamelaar als de inzameldienst voor huishoudelijk afval, kan deze fijnmazige inzameling ook worden toegepast op de ondernemers die reinigingsrecht betalen.

### Aandachtspunten:

- Het reinigingsrecht kan onbedoeld belemmerend werken voor nieuwe initiatieven van fijnmazige inzamelaars.
- Er dienen waarschijnlijk afspraken gemaakt te worden met het Afvalfonds Verpakkingen over de vergoedingsstructuur voor huishoudelijke verpakkingstromen vanwege vermenging met bedrijfsafval stromen.
- Deze maatregel is beperkt tot bedrijven die vergelijkbaar zijn met de huishoudelijk afvalinzameling: grotere of specifiekere stromen kunnen binnen het reinigingsrecht niet worden overgenomen door de gemeentelijke inzameling.

### Doorlooptijd:

Afhankelijk van de prioriteit en de implementatietermijn, een tot twee jaar

### Globale aanpak:

Om tot het invoeren van het reinigingsrecht te komen, dienen op hoofdlijnen de volgende stappen te worden ondernomen:

1. Aanstellen programmamanager en projectteam
2. Opstellen gedetailleerd implementatieplan
3. Besluiten nemen tot invoering Reinigingsrecht door college en Raad.
4. Afvalstoffenverordening en/of Uitvoeringsbesluiten aanpassen ten
5. behoeve van reinigingsrecht door college.
6. Vaststellen verordeningen heffingen reinigingsrecht door college en Raad, eventueel samen met de begroting.
7. Gevolgen voor inzameling en verwerking (aantallen, hoeveelheden, capaciteit) in kaart brengen, samen met huishoudelijke inzameldienst
8. Inkopen gemeentelijk heffingssysteem reinigingsrecht.
9. Opzetten dialoog met marktpartijen afval en ondernemers om goed te kunnen uitleggen waarom gemeente deze stap maakt.
10. Opzetten ramingen inkomsten/ uitgave reinigingsrecht en vaststellen
11. Opzetten en implementeren heffingssysteem (afhankelijk van vrijwillig/ verplicht invoeren).
12. Afstemming NedVang/Afvalfonds + vaststellen protocol.
13. Opstellen en implementeren handhavingsprotocol.



## Een lokale (circulaire) hub

Bundeling van reststromen op een locatie op (of nabij) het bedrijventerrein is een belangrijke faciliterende factor om te komen tot méér gedetailleerder scheiding van stromen en efficiëntere herbestemming van grotere volumes. Uitwerking kan variëren van een gezamenlijke milieustraat tot diverse aanvullende activiteiten als reparatie, bewerking, opwaardering of zelfs toepassing van reststromen richting eindproducten.

### *Een lokale milieustraat*

Bundeling van reststromen op een lokale milieustraat biedt de mogelijkheid om (zeker kleinere) reststromen met kleinschaliger voertuigen binnen het bedrijventerrein optimaal gescheiden te verzamelen. De grotere volumes op de milieustraat zijn daarmee eerder geschikt voor lokale verwerking, voorbewerking en/of efficiëntere afvoer naar een recycling of upcycling faciliteit.

### *Circulair ambachtscentrum*

In steeds meer gemeenten zien we initiatieven om te komen tot circulaire ambachtscentra, veelal gekoppeld aan Huishoudelijk Afval, kringloopwinkel en/of sociale werkplaats. Hoewel de vermenging van huishoudelijk afval en bedrijfsafval vanuit regelgeving en financiering vaak niet mogelijk of wenselijk is, kan ook een ambachtscentrum wel degelijk voordeel hebben bij uitbreiding met of toegroeien naar verwerking, gebruik of toepassing van bedrijfsmatige reststromen. Deze zijn over het algemeen immers zuiverder, van hogere kwaliteit en met meer continuïteit in grotere volumes. Professionalisering van de activiteiten in het ambachtscentrum zal dan meer kans hebben met bedrijfsmatige stromen.

Een groeimodel, waarin het ambachtscentrum steeds meer stromen vanuit bijvoorbeeld een naastgelegen (bedrijfs)milieustraat naar toepassingen brengt (en dus niet meer laat afvoeren via reguliere recyclaars).

### **Rol gemeente, parkorganisatie:**

Faciliterend

### **Beschrijving:**

Het vinden van de benodigde ruimte op bestaande (of nieuwe) bedrijventerreinen is vaak uitdagend. De kavels hebben een economische waarde die de eigenaar (gemeente of bedrijf) in de financiële administratie hóger waardeert met bedrijfsmatige bestemming dan met een milieustraat. De openbare ruimte is meestal dermate efficiënt bestemd, dat er geen parkeerplaatsen of groenstroken kunnen wijken.

De ‘maatschappelijke businesscase’ op voertuigbewegingen, circulariteit, uitstraling etc. zal de financiële voldoende moeten aanvullen om de benodigde ruimte te kunnen vrijmaken.

Over het algemeen zal een lokale hub gecombineerd worden met één inzamelaar die deur-aan-deur fijnmazig, kleinschalige reststromen ophaalt. De extra handelingskosten worden in dat geval gecompenseerd door efficiency van het grote ‘marktaandeel’.

### **Financiële middelen:**



- Kosten van de locatie: grond (middelen door de inzamelaar)
- Opbrengst van beter gescheiden reststromen;
- extra handelingskosten gecompenseerd door efficiency van het grote 'marktaandeel'.



## Strategische werving (industriële symbiose)

Met inzicht in de bestaande afval- en reststromen op een specifiek bedrijventerrein kan het wenselijk zijn om - op vrije of vrijkomende bedrijfskavels - specifieke bedrijven te werven, die deze reststromen als grondstof kunnen gebruiken of met andere vormen van 'industriële symbiose' bepaalde ketens kunnen sluiten. Collectieve tekorten of overschotten van warmte, elektriciteit, productiemiddelen of grondstoffen kunnen allen aanleiding geven om specifieke bedrijvigheid aan het terrein toe te voegen.

Hoewel de uitgifte en/of verkoop van kavels een heel andere (tijds)dynamiek kent dan de omgang met afval- en rest- en grondstoffen, kan het zeer waardevol zijn om deze combinatie in de langere termijn (beleids)ontwikkeling van elk bedrijventerrein te borgen. Immers, de meerwaarde van mogelijke, nabije uitwisseling van grondstoffen, water, energie of andere productiemiddelen leidt dan voor zowel de gevestigde als nieuw-komende bedrijven tot vooraf voorziene kosten- of opbrengstvoordelen.

### Rol gemeente, parkorganisatie:

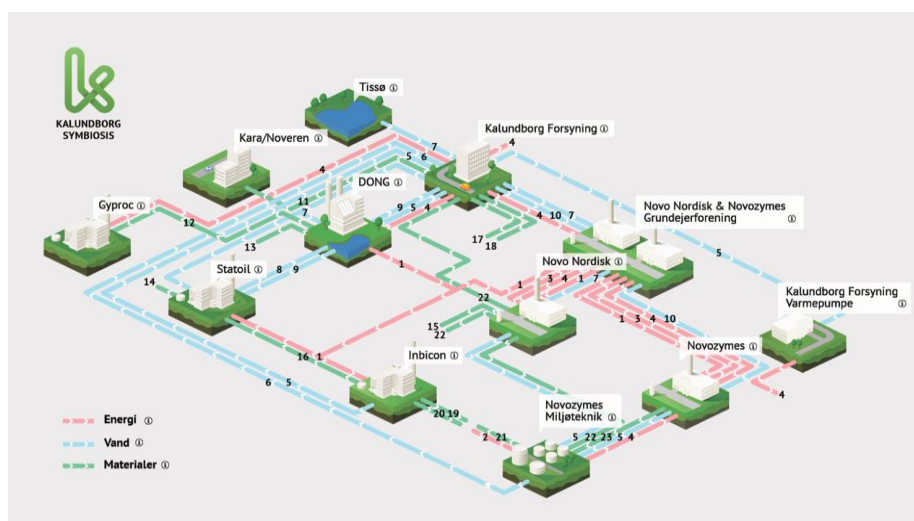
Faciliterend / dwingend

### Beschrijving:

De mogelijke uitwerking van deze strategische werving wordt enerzijds ingegeven door grondige kennis en inzicht in beschikbare en/of benodigde grond-, rest- en afvalstromen, water, warmte of elektriciteit. Anderzijds is de eigendomssituatie van de kavels natuurlijk zeer bepalend: is de grond verhuurd, in erfpacht of in eigendom uitgegeven, is de betreffende eigenaar bereid en beschikbaar om aanvullende selectie-criteria te formuleren bij verkoop en kan er – bij een specifieke symbiosekans – ook daadwerkelijk een toegevoegde waarde in de (overname)prijs worden verdisconteerd.

*Wellicht biedt de nieuwe omgevingswet mogelijkheden om beleid hierin sturend te maken (zie Duurzaamheidszoning)*

Bekende voorbeelden van Industriële Symbiose:



## Duurzaamheidszoning

### Beleid opstellen binnen lokale regelgeving

#### Inzake regelgeving (en bevoegd gezag inventariseren)

- Omgevingswet
  - o Denk aan erfpacht en wenselijkheid specifieke (nieuwe) bedrijven (industriële symbiose)
  - o Bestemming 'puntensysteem', wie komt het meest in aanmerking
  - o Stimulering en/of verplichting richting integrale optimalisatie (bijvoorbeeld via meer collectiviteit)
- Afvalstoffenverordening
- (Gemeentelijke) aanbestedingsregels

#### Rol gemeente:

Regulerend

#### Beschrijving:

De gemeenteraad is wettelijk verplicht om in de lokale afvalstoffenverordening regels te stellen 'in het belang van het milieu'. Bekende algemene regels aangaande het ter inzameling aanbieden van bedrijfsafval, zijn de tijdstippen, plaats en wijze waarop bedrijfsafval mag worden aangeboden.

De lokale afvalstoffenverordening biedt echter ook mogelijkheden om regels te stellen die beogen de milieueffecten van handelingen met bedrijfsafval te beperken, zoals:

- Regels waarin staat dat (kleinere) afvalstromen alleen via een emissievrij vervoersmiddel mogen worden ingezameld of in combinatie.
- Regels die ertoe leiden dat bijvoorbeeld ondernemers verplicht dataverzameling van scheidingspercentages moeten aanleveren en de verplichting van een inzamelaar om een ondernemer een passend contract aan te bieden. Dit zou kunnen leiden tot een beter afvalscheiding
- Regels die inzamelaars opdragen om, bijvoorbeeld voor alle stromen, ervoor zorg te dragen dat de inzameling van het bedrijfsafval niet leidt tot CO<sub>2</sub>-uitstoot.

Het onderzoeken, bedenken en formuleren van dergelijke regels betreft maatwerk en kan per gemeente verschillend uitpakken. Per te formuleren rechtsregel zal een jurist moeten onderzoeken wat mogelijk is en dat het 'in het belang van het milieu' is zoals de wet Milieubeheer dat voorschrijft.

#### Financiële middelen:

- Capaciteit: Er zal vanuit de gemeente onder andere een projectmanager en een jurist betrokken moeten worden.
- Out of pocket: Juridische advisering en onderbouwing van de verwachte milieuwinst, zullen waarschijnlijk extern ingekocht moeten worden.





**Randvoorwaarde:**

- Het juridisch beoordelen van de lokale gemeentelijke afvalstoffenverordening en het daarbij behorende uitvoeringsbesluit, om te bepalen welke regels hierin al zijn opgenomen over de inzameling van bedrijfsafvalstoffen en welke ruimte het nog biedt.

**Kansen:**

Het betreft – voor zover bekend - onontgonnen terrein en de kansen op dit vlak zijn legio en tegelijk plaats afhankelijk.

**Aandachtspunten:**

- Deze oplossingsrichting is op hoofdlijnen juridisch getoetst door een gespecialiseerd bestuurs- en milieurecht advocaat. Echter, per uitgewerkte regel zal deze nog wel juridisch beoordeeld dienen te worden.
- Een nadere regel mag niet in strijd met hogere wetgeving zijn.
- Een nadere regel dient aantoonbaar in het belang van het milieu te zijn.
- De nadere regels mogen bovendien niet in strijd zijn met algemene rechtsbeginselen, zoals het evenredigheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel.
- Er zal ook goed moeten worden gemotiveerd waarom de regels passen binnen de gestelde wettelijke kaders en waarom de milieuvordelen opwegen tegen de nadelen. Een gedocumenteerde inventarisatie van de milieuwinst en betrokken belangen is van belang in het kader van de zorgvuldige voorbereiding.
- Er zal voldoende aandacht moeten zijn voor het creëren van draagvlak voor de regels en voor de implementatie ervan.

**Doorlooptijd:**

Afhankelijk van de regelgeving en de implementatietermijn, een tot twee jaar

**Globale aanpak:**

1. bepalen voor welke doelstelling lokale regelgeving wordt opgetuigd;
2. brainstorm over mogelijke regels, met behulp van een gespecialiseerde jurist
3. onderzoek naar de verwachte milieueffecten van de lokale regelgeving
4. verwerken in lokale regelgeving



## Ruimte in regelgeving via 'Duurzaamheidszonerings'

### Inzake regelgeving (en bevoegd gezag inventariseren)

- Wet Milieubeheer
- Landelijk afvalbeheerplan / Circulair Materialenplan
- Europese green deal / aankomende nationale implementatie
- Mededingingswet / vrije markt
- (Gemeentelijke) aanbestedingsregels
- Vervoer (van afval)
- Experimenteerregelingen vanuit afvalbeheer en/of omgevingswet (voorheen crisis- en herstelwet)

### Beschrijving:

Naast ruimte in lokale regelgeving voor meer stringent of sturend beleid richting duurzame doelstellingen, kan het belangrijk zijn om verruiming in regionale of landelijke regelgeving te zoeken. Regels die in het verleden terecht zijn geformuleerd om veiligheids-, gezondheids- en milieuaspecten te bewaken, kunnen belemmerend uitpakken op innovatieve oplossingsrichtingen en/of doelstellingen uit (toekomstige) regelgeving die meer circulariteit nastreeft.

Her-interpretatie en/of experimenteeruimte om dergelijke maatschappelijk wenselijke ontwikkelingen, binnen veiligheids-, gezondheids- en milieu-kaders, tóch ruimte te kunnen geven zijn vaak ingewikkeld, tijdrovend en/of kostbaar. De formulering van een duurzaamheidszone met nieuwe of aangepaste kaders kan circulaire initiatieven ondersteunen.

### Aandachtspunten:

- Generaliseren van dergelijke belemmeringen is echter lastig en concentreert zich veelal op specifieke praktijkvoorbeelden die bij generalisatie óók ongewenste praktijken mogelijk maakt;
- Bijvoorbeeld een verbod op mengen van reststromen belemmert de samenstelling van een optimale bodemverbeteraar uit specifieke, schone reststromen afkomstig uit voedselverwerkende industrie. Verzachting van dit verbod zet echter de deur open voor ongewenste praktijken. De mogelijkheden die de wet biedt via einde-afvalstatus vraagt daarentegen weer een (kostbare) uitgebreide beschrijving van de precieze herkomst-, bewerkings- en processtappen van elke individuele afvalstroom;
- Veel regelgeving komt voort uit voorzorgsprincipes rond veiligheid, gezondheid en milieu en biedt over het algemeen beperkte risicoruimte: maximum volumes in transport en/of opslag van specifieke afvalstoffen, maximale vervuilingsgraad (bijvoorbeeld in uitstoot, geluid, lozingen of samenstelling van hergebruikproducten als grond en compost);
- In de praktijk worden belemmeringen vaak benoemd in concept-fase, pilots of prille ontwikkelingen: de fases waarin (on)mogelijkheden worden benoemd en beperkte onderzoeks- en ontwikkelbudgetten beschikbaar zijn. In de regelgeving is dan wellicht ruimte, maar de financiële belemmering om bijvoorbeeld uitgebreide certificeringstrajecten te doorlopen verhindert dan de voortgang.



## Individuele benadering

Naast de genoemde interventies, die zich richten op een collectieve aanpak, zien we in de praktijk dat circulariteit wordt gestimuleerd met het aanbieden van individuele scans of adviestrajecten. Vanuit gemeenten, omgevingsdiensten en/of adviesbureaus worden de specifieke kansen en uitdagingen voor het individuele bedrijf in beeld gebracht – van afval-, reststroom- of grondstoffenanalyses tot specifieke proces en ontwerpadviezen.

Zeker bij de grotere (maak)bedrijven vinden dergelijke trajecten meer urgentie, bijvoorbeeld vanuit scherper wordende wet- en regelgeving rond rapportage (CSRD en CSDDD), volatiliteit van grondstofkosten en – afhankelijk van de markt – een groeiend consumentenbewustzijn op duurzaamheid.

In de praktijk zien we dan ook dat grotere (maak) bedrijven dergelijke adviezen eerder in praktijk (kunnen) brengen vanwege hun controle over de processen en grotere volumes, terwijl voor kleinere (MKB) bedrijven enerzijds de ketenafhankelijkheid dit moeilijker maakt en anderzijds de extra project-, proces- en/of handlingskosten (te) veel hoger zijn dan de mogelijke opbrengsten.

Een combinatie van individuele benadering én collectieve oplossingen biedt in dat geval uitkomst, zoals in een aantal grotere circulaire ontwikkeltrajecten wordt uitgewerkt langs verschillende sporen. De ontwikkeling van collectieve lokale circulaire hubs, collectieve kennisdelingstrajecten met individuele maatwerkadviezen, die deels inhaken op de interne processen en deels op de collectieve interventies.

### Rol gemeente, parkorganisatie:

Faciliterend

### Beschrijving:

-

### Financiële middelen:

-

